

Till: Hälso- och sjukvårdsnämnden

För kännedom till:

Hälso- och sjukvårdsdirektör Anders Ahlsson
Verksamhetschef Rehabilitering, Joakim Lavesson
Tolkcentralens verksamhetschef, Marianne Risberg
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, Mats Nilsson

Synpunkter gällande avtal om tolktjänster för döva, dövblinda och personer med hörselnedsättning mellan Hälso- och sjukvårdsförvaltningen och Tolkcentralen

Stockholms Dövas Förening är en förening för döva, teckenspråkiga samt dess anhöriga där de har en självklar mötesplats hos föreningen. I vårt arbete följer vi alltid föreningens vision Teckenspråk genom livet där alla döva och deras anhöriga har rätt till svenskt teckenspråk.

Med denna skrivelse vill Stockholms Dövas Förening främst peka på tre stora problemområden som vi anser finns samt lyfta ersättningsnivån, en dialog som vi anser är viktig att bibehålla.

Tolkportalen (sid 6 i uppdragsbeskrivningen)

Tolkportalen är, som vi och många andra intresseorganisationer länge påpekat, helt otillgängligt för våra medlemmar med dövblindhet. För våra övriga medlemmar upplevs Tolkportalen som svårnavigerat och icke kompatibel för mobil användande. Det behöver snarast bytas ut till en bättre och mer patientsäker beställningsplattform som också är användarvänlig som fungerar både i dator och som app.

HSF behöver få tydligare uppdrag i hur beställningsflödet ska utvecklas då det inte är tillfredställande i dagsläget, vilket vi ser i sammanställningen av vår enkät som togs fram hösten 2023 där uppgav 48% av svaranden att de tyckte det var ganska svårt, svårt eller mycket svårt att beställa via Tolkportalen. 16% uppgav att de inte kan beställa via Tolkportalen då den inte är tillgänglig. I samma enkät uppgav 65% av svaranden att de tyckte att Tolkportalen var ganska dålig, dålig eller mycket dålig, varav 33% svarade mycket dålig.

Då Tolkportalen för närvarande inte är anpassad till punktskrift ser vi att det är problematiskt att den tidigare meningen "*Dövblinda som använder punktskrift beställer tolk via mail till tolkcentralen*" är borttagen. Det bör därför framgå i avtalet, på sid 10, kring *Informationssäkerhet och IT-miljö* att undantag ska tillämpas vid synnerliga skäl eller motsvarande då personer med dövblindhet samt andra som av olika skäl inte kan hantera Tolkportalen ges idag möjlighet till att beställa via e-mail.

Tolkmetod (sid 5-6 och sid 12 i uppdragsbeskrivningen)

Först och främst vill Stockholms Dövas Förening betona att begreppet "Tolkstödjare" är felaktigt. Den rätta termen för yrket är "döv teckenspråkstolk", något som Sveriges Dövas Riksförbund fastställt. Det rätta begreppet bör även användas här. Att inte ha rätt begrepp ser vi som en allvarlig kränkning gentemot yrkesgruppen som går en tvåårig utbildning och är viktig del i av tolkningen. Felaktigt begrepp finns under stycket om kompetens, och där behöver typ av formell utbildning förtydligas. första hand ska även döv teckenspråkstolk ha genomgången tolkutbildning föreskriven av Myndigheten för eller motsvarande formell utbildning.

Vidare menar Stockholms Dövas Förening återigen att målgrupperna som ska ha rätt till döv teckenspråkstolk är mycket bredare än vad som framgår i avtalets bilaga. Utöver nyanlända är det även målgrupperna döva barn, döva med intellektuella funktionsnedsättningar, döva med språkdeprivation (döva individer som varken fått eller haft tillgång till ett fungerande språk) som måste ha rätt till döv teckenspråkstolk. Det är av yttersta vikt att de har rätt till döv teckenspråkstolk för att kunna ta sig till information och även få fram det de vill och behöver ha sagt för att säkra möten i vården och vid andra sammanhang där döv teckenspråkstolk används. Det behöver tydligt framgå i uppdragsbeskrivningen att även döva barn, döva med intellektuella funktionsnedsättningar, döva med språkdeprivation ska ha rätt till döv teckenspråkstolk.

Stockholms Dövas Förening

Regionens ansvar (sid 8 i uppdragsbeskrivningen)

SDF ställer oss frågande till hur Tolkcentralen kommer fram till inskränkningar och definitioner kring vardagslivstolkning. Det är godtyckligt i vad som ingår samt inte ingår i dagens vardagstolkning, då det inte finns relegerat i gällande lagstiftning utan är inhämtad av en rapport av Socialstyrelsen som saknar lagstöd, då en rapport inte är en rättskälla. Vardagstolkning är ett luddigt samlingsgrepp som behöver förtydligas. Att vardagslivstolkning är fungerande är av största vikt för tolkanvändarna.

SDF känner till många fall av godtyckliganden i bedömningen vad som ingår i vardagslivstolkning, som till exempel inskränkning av social tolkning på arbetsplats eller inte bevilja tolk till utvecklingssamtal i skola. SDF anser att det är dags att det är slut på godtyckliganden i olika sammanhang från Tolkcentralens sida. Vid alla bedömningar ska Tolkcentralen alltid kunna hänvisa till aktuell lagkälla och även tillgängliggöra sig beslutsunderlaget som gäller.

Ersättning för tolkverksamheten

Stockholms Dövas Förening ser positivt på att ersättningen för uppdraget kommer att ökas, även om vi anser att uppräknigen inte kommer att räcka på sikt. Det är av största vikt att ersättningen följer faktiska behovet – både sett ur tolktimmar och även att tolkyrket fortsätter vara attraktiv som yrkesval. Detta säkerställer att döva och övriga målgrupper får tolk och därmed möjlighet för Tolkcentralen att uppfylla intentionerna för avtalet, som är bland annat att möjliggöra målgruppernas deltagande i samhället, då vi ser att teckenspråkstolkyrket inte är lika attraktivt längre vilket påverkar möjligheten för målgrupperna att vara delaktiga i samhället.

Möjlighet till att välja tolk eller tolkbolag ska beaktas enligt nuvarande avtal och något som Stockholms Dövas Förening ser positivt till. Vår förhoppning är att det infrias till nästa avtalsperiod då det inte är så för den nya avtalsperioden som trädde i kraft i november 2023 samt kommer att träda i kraft i februari 2024.

Vi vill slutligen påpeka att termen "dövtolk", som återfinns på sid 5 i avtalet, inte avser uppdraget teckenspråkstolkning utan att "dövtolk" innebär att tolken själv också är döv. Rätt term bör rimligtvis vara "teckenspråkstolk" eller att regionen tillskriver exakt det som avses.

Stockholm, 14 december 2023

Stockholms Dövas Förening

Gm Elsa Brunemalm

elsa@stockholmsdf.se

Stockholms Dövas Förening